

Kate Chopin

Pa
budimas

LAIKĄ PRALENKĘS
KLASIKINIS ROMANAS

Kate Chopin
Pabudimas

Iš anglų kalbos vertė Jūratė Žeimantienė

Pirmas skyrius

ŽALIA papūga geltonu pilvuku narvelyje, kabančiame ant išorinės laukujų durų pusės, be paliovos plyšojo:

– *Allez vous-en! Allez vous-en! Sapristi!*¹ Viskas gerai!

Ji dar mokėjo keletą žodžių ispaniškai, kliegė ir savo kalba, kurios niekas nesuprato, nebent strazdas mėgdžiotojas, su iš proto varančiu atkaklumu narvelyje priešais švilpaujantis vingrias melodijas švelniame vėjyje.

Netekęs galimybės bent pakenčiamai ramiai skaityti laikraštį, ponas Ponteljė suirzęs atsistojo ir net šūktelėjo iš apmaudo.

Tada nužingsniavo per galeriją ir siaurus „tiltelius“, jungiančius Lebrenams priklausančius kotedžus. Iki tol sėdėjo prie pagrindinio pastato durų. Papūga ir strazdas mėgdžiotojas buvo madam Lebren nuosavybė, tad turėjo teisę triukšmauti kiek tinkami. O ponui Ponteljė beliko pasinaudoti privilegija apleisti jų draugiją, kai ji liovėsi jį tenkinti.

1 Nešdinkis! Nešdinkis! Po galais! (Pranc.) (Čia ir toliau – vert. past.)

Jis sustojo prie savo nuomojamo kotedžo, ketvirto nuo pagrindinio pastato ir priešpaskutinio iš visų, laukųjų durų. Įsitaisė pintame supamajame krėsele ir vėl įsigilino į laikraštį. Buvo sekmadienis, o laikraštis – vakarykštis. Sekmadieninių atgabenti į Didžiąją salą² dar nesuskubo. Ponas Ponteljė jau peržiūrėjo biržos ataskaitas, tad dabar nekantriai nukreipė akis į vedamąjį ir naujienas, kurių nespėjo perskaityti išvakarėse, prieš išvykdamas iš Naujojo Orleano.

Ponas Ponteljė nešiojo akinius. Buvo vidutinio ūgio keturiasdešimtmetis, smulkaus sudėjimo, truputį gunktelėjęs. Turėjo tiesius tamsius plaukus su sklástymu per šoną ir tvarkingai pakirptą barzdą.

Jis retkarčiais pakeldavo akis nuo laikraščio ir apsidairydavo. Nuo pagrindinio pastato pusės sklido garsesnis triukšmas nei paprastai. Šis pastatas buvo pramintas „namu“, norint atskirti jį nuo kotedžų. Ten kaip ir anksčiau aidėjo paukščių klegesys ir švilpavimas. Dvi jaunutės merginos, Farivalų dvynės, barškino pianinu duetą iš operos „Zampa“. Ponia Lebren vis zujo iš namo į lauką ir atgal, dalydama griausmingus nurodymus sodininko padėjėjui iš vidaus ir ne mažiau balsingus valgomajame esančiai tarnaitei iš kiemo. Ji buvo žvali miela moteris, visada vilkinti baltas sukneles su trijų ketvirčių rankovėmis. Standūs apatiniai sijonai šiugždėjo jai siuvant pirmyn atgal. Šiek tiek toliau, priešais vieną iš kotedžų, kalbėdama rožinį oriai vaikštinėjo juodai apsirengusi ponia. Didelę dalį pensiono gyventojų Bodlė išplukdė savo liugeriu į mišias Šenjė Kaminade. Keletas vaikų žaidė krocketą po juodaisiais ažuolais. Du pono Ponteljė sūnūs – tvirti ketverių ir penkerių metų bambliai – irgi sukiojosi netoliese. Nuo jų nė per

2 Sala prie Luizianos pakrantės, už 80 km į pietus nuo Naujojo Orleano.

žingsnį nesitraukė auklė kvarteronė³, išsiblaškiusi, paskendusi savo mintyse.

Ponas Ponteljė galiausiai prisidegė cigarą, užsitraukė dūmą ir tingiai nuleido laikraštį. Jo žvilgsnis nukrypo į baltą skėtį, sraigės greičiu artėjantį nuo paplūdimio pusės. Jis aiškiai matė jį tarp niūrių juodųjų ažuolų kamienų, už geltonųjų bobramunių ruožo. Toliau plytėjo įlanka, tingiai susiliejami su horizonto žydryne. Skėtis palengva artėjo. Po šia rausvais dryžiais išliniuota priedanga vyras įžiūrėjo savo žmoną, ponią Ponteljė, ir jaunąjį Roberą Lebreną. Jie pasiekė kotedžą, šiek tiek pailsę užkopė į priebutį ir susėdo ant viršutinės laiptų pakopos, atsisukę vienas į kitą, remdamiesi į medinius turėklų stulpelius.

– Kokia kvailystė maudytis per tokią šutrą! – šūktelėjo ponas Ponteljė.

Jis pats apdairiai pasinėrė į vandenį dar auštant. Štai kodėl rytas jam pasirodė toks ilgas.

– Taip įdegei, kad tave sunku bepažinti, – pridūrė jis, nužvelgęs žmoną, kaip apžiūrinėjamas šiek tiek nukentėjęs vertingas asmeninis turtas.

Ponia Ponteljė kilstelėjo prieš save tvirtas dailias rankas, atsismaukė gelsvai rudos suknelės rankoves virš riešų ir ėmė kritiškai tyrinėti. Betyrinėdama prisiminė, kad prieš eidama į paplūdimį atidavė vyrui žiedus. Tad be žodžių ištiesė delną, ir ponas Ponteljė, supratęs jos gestą, ištraukė žiedus iš vidinės švarko kišenės ir įdėjo jai į saują. Ji mikliai juos užsimovė, tada apsikabino rankomis kelius, dirstelėjo į Roberą ir pratrūko juoku. Žiedai tviskėjo ant pirštų. Lebrenas atsakė jai plačia šypsena.

– Kas nutiko? – paklausė ponas Ponteljė, tingiai ir linksmai žvelgdamas tai į vieną, tai į kitą.

3 Asmuo, kurio vienas tėvų baltasis, o kitas – baltojo ir mulato palikuonis.

Tiesiog būta nereikšmingo menkniekio, nuotykių vandenyje, ir abu vienas per kitą suskato pasakoti. Bet išguldytas jis neteko pusės žavesio. Jie tai suprato, kaip ir ponas Ponteljė. Jis nusižiovavo, pasiražė. Tada atsistojo ir pareiškė, kad ketina traukti į Kleino viešbutį sužaisti biliardo partijos.

– Eime kartu, Lebrei, – pasiūlė Roberui.

Tačiau šis nuoširdžiai prisipažino mieliau liksiąs pasišnekučiuoti su ponia Ponteljė.

– Ką gi, siųsk jį užsiimti savais reikalais, kai tau jis nusibos, Edna, – pamokė vyras, jau pasirošęs eiti.

– Štai, imk, – paragino žmona ir ištiesė jam skėtį.

Ponas Ponteljė paėmė, išskleidė virš galvos, nusileido laiptais ir pasuko reikiama kryptimi.

– Ar grįši vakarienės? – šūktelėjo įkandin Edna.

Ponas Ponteljė stabtelėjo ir gūžtelėjo pečiais. Pasičiupinėjo vidinę kišenę, kur gulėjo dešimties dolerių banknotas. Nežinojo, parsiras ankstyvos vakarienės ar ne. Viską turėjo lemti draugija, susirinkianti pas Kleiną, ir „žaidimo“ polėkis. Vyras nepasakė to balsiai, bet žmona ir taip suprato, nusijuokė ir atsisveikino su juo galvos linktelėjimu.

Pamatę, kad tėtis išeina, abu sūnūs panoro prisidėti. Jis pabučiavo juos ir pažadėjo atnešti ledinukų ir riešutų.

Antras skyrius

PONIOS Ponteljė akys buvo žvitrrios ir spindinčios, šviesiai rudo atspalvio, beveik tokio pat kaip plaukai. Ji turėjo įprotį skubiai nukreipti jas į objektą, o tada užlaikyti žvilgsnį, tarsi nuklydusi į vidinių apmąstymų ir minčių labirintą.

Šiek tiek tamsesni už plaukus antakiai buvo vešlūs, beveik horizontalūs ir pabrėžė akių gilumą. Ją galėjai pavadinti greičiau žavinga nei gražia. Jos veidas traukė žvilgsnį dėl nemeluoto nuoširdumo ir subtilių, išraiškingų bruožų. Ji pasižymėjo maloniomis manieromis.

Roberas susisuko cigaretę. Jis rūkė cigaretes, nes negalėjo sau leisti cigarų. Bent jau dažnai pats taip sakydavo. Tiesa, šiuokart jo kišenėje gulėjo pono Ponteljė dovanotas cigaras, ir jis ketino pasimėgauti juo po vakarienės.

Jam tai atrodė visiškai tinkama ir savaimė suprantama. Jauno vyro veido spalva mažai tesiskyrė nuo pašnekovės. O ta aplinkybė, kad buvo švariai nusiskutęs, dar labiau pabrėžė panašumą. Atviro veido netemdė nė menkiausias susirūpinimo šešėlis. Akys gėrė ir atspindėjo vasaros dienos šviesą bei alsą.

Ponia Ponteljė pakėlė nuo priebučio grindų palmės lapo formos vėduoklę ir ėmė vėduotis, Roberas papsėjo cigaretę. Juodu be paliovos plepėjo apie tai, kas juos supo, apie linksmą nuotyki vandenyje, kuris jiems vėl atrodė smagus, apie vėją, medžius, vasarotojus, išplaukusius į Šenjė, apie vaikus, žaidžiančius krocketą po ažuolais, ir Farivalų dvynes, dabar atliekančias uvertiūrą iš ope-retės „Poetas ir valstietis“.

Roberas daug šnekėjo apie save, nes buvo jaunas ir nelabai mokėjo palaikyti pokalbį. Ponia Ponteljė mažai šnekėjo apie save dėl tos pačios priežasties. Bet abiem buvo įdomu, ką sakė kitas. Roberas pasidalijo ketinimu rudenį keliauti į Meksiką, kur jo neabejotinai laukianti sėkmė. Jis visada troško nukeliauti į Meksiką, tačiau vis nepavykdavo. Tad kol kas tenkinosi kuklia tarnyba Naujojo Orleano prekybos namuose, kur geros anglų, prancūzų ir ispanų kalbų žinios teikė jam akivaizdaus pranašumo kaip tarnau-tojui, atsakingam už susirašinėjimą su užsienio partneriais.

Vasaros atostogas Roberas kaip visada leido pas mamą Didžio-joje saloje. Ankstesniais laikais, kurių jis neprisiminė, „namas“ buvo prabangaus Lebrenų vasarų leidimo liudininkas. O dabar, kai jam prie šono prilipo geras tuzinas kotedžų, visada pilnų rink-tinių svečių iš *Quartier Français*⁴, tai leido poniai Lebren toliau mėgautis lengvu ir pasiturimu gyvenimu, regis, suteiktu jai pri-gimtine teise.

Ponia Ponteljė papasakojo Roberui apie savo tėvo plantaciją Misisipės valstijoje ir namą senajame Kentukio pievų krašte, kur prabėgo jos vaikystė. Moters gyslomis tekėjo amerikiečių kraujas su nedidele priemaiša prancūziško, jau beveik visiškai atskiesto

4 Prancūzų kvartalo (pranc.). Tai seniausia Naujojo Orleano dalis, kurioje gyveno didžiama šio miesto kreolų.

ankstesnėse kartose. Ji perskaitė pašnekovui vienos iš seserų laišką, ši gyveno rytinėje šalies dalyje ir ruošėsi tekėti. Roberas susidomėjo ir panoro daugiau sužinoti apie jos seseris, tėvą, taip pat – kiek laiko praėjo nuo motinos mirties.

Kai ponias Ponteljė sulankstė laišką, atėjo metas persirengti ankstyvai vakarienei.

– Kaip matau, Leonsas nepasirodys, – nusprendė ji, pažvelgusi į tą pusę, kur patraukė sutuoktinis.

Roberas patvirtino, kad greičiausiai išties negrįš, nes pas Kleiną renkasi daug klubo senbuvų iš Naujojo Orleano.

Poniai Ponteljė įėjus į kotedžą, jis nusileido laiptais, pasuko prie kroatų žaidžiančių vaikų ir likusį pusvalandį iki vakarienės linksmino jos sūnelius, kurie jį labai mylėjo.

Trečias skyrius

PONAS Ponteljė grįžo iš Kleino viešbučio vienuoliktą vakaro kuo puikiausiai nusiteikęs ir labai šnekus. Atėjęs pažadino iki tol jau spėjusią kietai įmigti žmoną. Jis ėmė kalbinti ją nusirengdamas: pasakojo istorijas, dalijosi įvairiomis naujienomis ir gandais, sužinotais per dieną. Paskui išsitraukė iš kelnių kišenių gniužulą sulamdytų banknotų, gerą saują sidabrinųjų monetų ir sukrovė šį laimikį ant naktinio staliuko kartu su lenktiniu peiliuku, nosine ir kitu kišenių turiniu. Bet žmoną lenkė miegas ir ji atsakinėjo puse lūpų.

Ponas Ponteljė didžiai nusivylė, kad jo sutuoktinė, vienintelė būtybė, teikianti prasmę jo gyvenimui, visiškai nesidomi jam rūpinčiais dalykais ir taip menkai tevertina bendravimą su juo.

Apie ledinukus ir riešutus berniukams jis išvis pamiršo. Tačiau labai mylėjo mažylius, todėl patraukė į gretimą kambarį, kur juodu miegojo, įsitikinti, ar sūneliai gerai ilsisi. Apžiūra parodė, kad toli gražu ne. O kai tėvas mėgino juos paversti ir paguldyti patogiau, vienas suskato spardytis ir kažką murmėti apie pilną krabų pintinėlą.

Ponas Ponteljė grįžo pas žmoną ir pranešė, kad Raulis karščiuoja ir juo reikia nedelsiant pasirūpinti. Tada prisidėgė cigarą, išėjo į lauką ir įsitaisė prie laukujų durų rūkyti.

Ponia Ponteljė buvo tvirtai įsitikinusi, kad Rauliui viskas gerai. Ji šūktelėjo vyrui, kad sūnus atrodė visiškai sveikas, kai ėjo miegoti, ir per visą dieną nė sykio nepasiskundė jokiais negalavimais. Tačiau ponas Ponteljė pernelyg gerai žinojo karščiovimo simptomus, kad apsiriktų. Jis užtikrino žmoną – šią akimirką vaikas gretimame kambaryje kankinasi.

Paskui puolė priekaištauti už neįsitraukimą ir įpročiu tapusį abejingumą mažyliams. Jeigu jau motina nesirūpina sūnumis, tai kas gi, dėl Dievo, tai padarys? Juk jis pats turi iki kaklo darbo brokerių kontoroje ir negali vienu metu būti dviejose vietose: su klientais, kad tinkamai aprūpintų šeimą, ir su šeima, kad apsaugotų namiškius nuo negandų. Visa tai ponas Ponteljė dudenai monotonišku, bet kategorišku tonu.

Ponia Ponteljė išlipo iš lovos ir nuėjo į gretimą kambarį. Netrukus grįžo, prisėdo ant lovos krašto ir priglaudė galvą prie pagalvės. Ji nieko nekalbėjo ir nepanoro atsakinėti į vyro klausimus. Jis surūkė cigarą, grįžęs vidun išsiropštė į lovą ir netrukus jau miegojo kaip užmuštas.

O štai ponia Ponteljė visiškai išsibudino. Ji ašarojo ir šluostėsi akis peniuaro rankove. Užpūtusi vyro paliktą degti žvakę, įsispyrė į atlasines šlepetes, stovėjusias prie lovos kojūgalio, išėjo į priebutį, atsisėdo į supamąjį krėslą ir ėmė palengva sūpuotis pirmyn atgal.

Jau buvo po vidurnakčio. Visi kotedžai stūksojo tamsūs, tik iš ponios Lebren namo prieškambario sunkėsi blausi šviesa. Aplink nesigirdėjo nė garso, neskaitant senos pelėdos ūbavimo juodojo ąžuolo viršūnėje ir nepaliaujamo jūros ošimo, vos girdimo šiuo romiu metu. Jis priminė graudžią lopšinę naktį.

Iš ponios Ponteljė akių pasipylė toks ašarų srautas, kad sudrėkusios peniuaro rankovės jau nebeužteko joms nušluostyti. Ji įsitvėrė viena ranka į krėslo atlošą taip, kad drabužis beveik nusmuko nuo peties. Pasisukusi įsikniaubė užkaitusiu ir šlapiu veidu į alkūnės linkį ir davė valią ašaroms, daugiau nebesivargindama šluostytis skruostų, akių ir rankų. Ji nebūtų galėjusi paaiškinti, kodėl rauda. Juk jos vedybiniame gyvenime panašių scenų netrūko. Bet anksčiau jos niekada nenusverdavo vyro gerumo ir nuolatinio atsidavimo, savaime suprantamo be žodžių.

Nepaaiškinama neviltis, regis, sukilusi iš kažkokių nežinomų pasąmonės gelmių, pripildė visą jos esybę nesuprantamos širdgėlos. Tai buvo tarsi šešėlis ar rūkas, aptemdęs jos sielos vasaros dieną. Keistas ir nepatirtas. Nuotaikos padiktuotas. Negali sakyti, kad ji rymojo mintyse priekaištaudama vyrui ar apgailėdama savo lemtį, pastūmėjusią ją į tokį gyvenimo taką. Jai tiesiog reikėjo iki valiai išsiverkti. Aplink suko ratus moskitai, geldami tvirtas apvalias rankas ir basas pėdas.

Šiems įkyriems zyziantiems vabzdžiams pavyko išsklaidyti niūrią nuotaiką, galėjusią įkalinti moterį čia, tamsoje, gerokai nakties daliai...

Kitą rytą ponas Ponteljė atsibudo anksti, kad suspėtų į eki-pažą, turėsiantį nuvežti jį į uostą, iki garlaivio. Jam reikėjo grįžti į miestą tvarkyti reikalų, o tai reiškė, kad nerodys akių saloje iki ateinančio šeštadienio. Ponas Ponteljė atgavo dalykišką nuotaiką, kuri buvo jį apleidusi praėjusią naktį. Ir nekantravo išvažiuoti, kad galiausiai vėl visa galva pasinertų į verslą Karondeleto gatvėje.

Jis atidavė žmonai pusę pinigų, praėjusį vakarą parsineštų iš Kleino viešbučio. Ji mėgo pinigus, kaip ir dauguma moterų, tad mielai juos priėmė.

– Už tokią sumą galėsime nupirkti puikią dovaną sesei Džanetai! – sušuko lygindama ir skaičiuodama banknotus.

– Na, sesė Džaneta nusipelno didesnės! – nusijuokė ponas Ponteljė ir palinko pabučiuoti žmonos atsisveikindamas.

Berniukai zujo aplinkui, glaustėsi tėčiui prie kojų ir kaulijo, kad jis atvežtų jiems daugybę visokiausių daikčiukų. Ponas Ponteljė buvo labai populiarus tarp ponių, ponų, vaikų ir net auklių, tad visi jie niekada nepraleisdavo progos su juo atsilabinti. Žmona stovėjo šypsodamasi ir mojavo, sūnūs sūksniais palydėjo seną ekipažą, dardantį tolyn smėlėtu keliu.

Po kelių dienų iš Naujojo Orleano atkeliavo siuntinys poniai Ponteljė. Nuo vyro. Jis buvo pilnas burnoje tirpstančių *friandises*⁵: rinktinių vaisių, *pâtés*⁶, brangių vynų, skanių sirupų ir įvairiausių saldainių.

Ponia Ponteljė visada dosniai dalydavosi tokių siuntinių turiniu. Buvo įpratusi gauti jų nuo vyro, kai išvykdavo iš namų. Paštetus ir vaisius perdavė į bendrą valgomąjį, o saldainių siūlė visiems norintiesiems. Ponia godžiai rinkosi saldumynus ir vienu balsu tvirtino, kad ponas Ponteljė – geriausias sutuoktinis pasaulyje. Taigi poniai Ponteljė teko pripažinti, kad ištis nepažįsta geresnio.

5 Gardumynų (pranc.).

6 Paštetų (pranc.).

Ketvirtas skyrius

PONAS Ponteljė nebūtų sugebėjęs tiksliai paaiškinti sau ar kam nors kitam, kuo pasireiškia žmonos nepakankamas dėmesingumas vaikams. Jis veikiau tai nujautė, nei sąmoningai suprato, visada apgailestaudavo išsprūdus priekaištams ir atpirkdavo kaltę gausiomis dovanomis.

Bet kai kuris nors iš sūnų žaisdamas pagriūdavo ir užsigaudavo, nebėgdavo sriūbaudamas pas mamą ieškoti paguodos. Tiesiog atsistodavo, nusibraukdavo ašaras nuo akių, smėlį nuo lūpų ir žaisdavo toliau. Nuo pat mažumės juodu laikydavosi išvien vaikiškuose susirėmimuose, drauge mosuodavo kumščeliais ir keldavo balsą, tad paprastai nugalėdavo mamų lepūnėlius. Auklę abu vertino kaip baisią naštą, ji tiko tik marškiniams ir kelnėms užsagstyti, plaukams sušukuoti ir sklasyti praskirti, kad jau plaukai turėjo būti tvarkingai sušukuoti ir su sklasyti.

Trumpai tariant, ponios Ponteljė negalėjai pavadinti motiniška mama. O tą vasarą Didžiojoje saloje kaip tik motiniškos mamos sudarė daugumą. Atpažinti jas buvo nesunku: jos nuolat

sukiodavosi aplink savo atžalas ir kaipmat globdavo jas po sparnu, iškilus realiam ar tariamam pavojui. Šios moterys dievino savo vaikus, meldėsi savo vyrams, laikė šventa privilegija pareigą atsisakyti savęs ir užsiauginti angelo sargo sparnus.

Daugelis jų puikiai atliko prisiimtą vaidmenį, o viena buvo tikras moteriško meilumo ir žavesio išikūnijimas. Jeigu sutuoktinis nebūtų garbinęs jos, tai būtų buvęs tikras barbaras, nusi-pelnęs lėtos mirties ant laužo. Adelai Ratinjol nusakyti tiesiog stigo žodžių, tikti galėjo nebent senoviniuose romanuose žeriamos liaupsės pagrindinei veikėjai ir svajonių mylimajai. Jos grožis buvo ne subtilus ar paslėptas, o ryškus ir įsidėmėtinas, jis tiesiog akino: žydros akys spindėjo lyg safyrai, sirprios lūpos buvo tokios raudonos, kad priminė vyšnias ar purpurinius vaisius. Nors ji buvo šiek tiek linkusi į putlumą, eisenai, pozoms ir gestams nestigo grakštumo. Niekam nebūtų kilę nė minties, kad baltas kaklas galėtų būti laibesnis, o nuostabios rankos – plonesnės. Nė viena kita moteris negalėjo pasigirti tokiomis dailiomis rankomis. Buvo miela malonu žiūrėti, kaip ji veria siūlą į adatą ar užsidėjusi antpirštį ant viduriniojo piršto palinksta prie siuvamų pizamos kelnųčių, liemenės ar seilino.

Madam Ratinjol labai patiko ponია Ponteljė, tad ji dažnai pasiėmusi siuvinį ateidavo pasėdėti su ja popietėmis. Buvo sykiu ir tądien, kai atkeliavo siuntinys iš Naujojo Orleano. Įsitaisiusi supamajame krėse uoliai siuvo kelnytes.

O poniai Ponteljė atnešė puikią iškarpa kombinezono, taip uždengiančio visą vaiko kūną, kad tesimatysiančios tik dvi akelės kaip eskimo. Drabužis buvo skirtas žiemai, kai klastingi skersvėjai įsisuka pro kaminus ir išdavikiški mirtino šalčio srautai skverbiasi į vidų pro rako skylutes.

Ponia Ponteljė nebuvo linkusi sukti galvos net dėl savo berniukų dabartinių poreikių, tad juolab nematė prasmės vasarą

rūpintis jų žiemos apdarais. Bet nenorėjo pasirodyti nemandagi ir abejinga, tad atsinešė pluoštą laikraščių, patiesė juos ant galerijos grindų ir madam Ratinjol vadovaujama nusikopijavo vėjo neperpučiamo drabužio iškarpa.

Roberas palaikė joms draugiją, įsitaisęs toje pačioje vietoje kaip ir praeitą sekmadienį. Ponia Ponteljė taip pat prisėdo ant viršutinės laiptų pakopos ir atsainiai atsirėmė į medinius turėklų stulpelius. Greta jos gulėjo dėžutė saldinių ir ji retkarčiais vis ištiesdavo ją madam Ratinjol.

Šią, regis, trikdė gausus pasirinkimas. Tačiau galiausiai išsirikino nugos kvadratėlį, svarstydama, ar jis ne per daug kaloringas ir ar jai nepakenks. Madam Ratinjol buvo ištekėjusi septynerius metus ir kas dvejus gimdė. Taigi jau turėjo tris vaikus ir sumanė susilaukti ketvirto. Jai patiko nuolat kalbėti apie savo „padėtį“. Ši „padėtis“ dar nekrito į akis ir niekas nebūtų apie ją nė įtaręs, jeigu ne atkakli Adelos nuostata paversti tai visuotinio aptarinėjimo objektu.

Roberas suskato ją raminti ir patikino pažinojęs vieną ponią, kuri laukdamasi visą laiką maitinosi nuga... Tačiau pastebėjęs, kad ponია Ponteljė išraudo, susilaikė nuo tolesnių komentarų ir pakeitė pokalbio temą.

Nors ponია Ponteljė ir buvo ištekėjusi už kreolo, ji nelabai jaukiai jautėsi kreolų⁷ draugijoje. Juolab kad niekada anksčiau jai neteko su jais bendrauti taip artimai. Bet šią vasarą ponios Lebren pensione atostogavo vien tik kreolai. Visi jie pažinojo vienas kitą ir bendravo tarsi viena didžiulė šeima, kurioje vyrauja itin bičiuliški santykiai. Tačiau labiausiai ponią Ponteljė stulbino tai, kad

7 Šiuo atveju pirmųjų persikėlėlių iš Prancūzijos palikuonys Luizianos valstijoje, ypač Naujajame Orleane.

kreolams, regis, buvo visiškai svetimas drovumas. Iš pradžių jai niekaip netilpo į galvą, kaip galima leisti sau žerti tokius dalykus, nors, kita vertus, tai neatrodė nesuderinama su kreolėms įgimtu neabejotinu tyrumu.

Šiaip ar taip, Edna Ponteljė niekada nepamiršo, kokį sukrėtimą patyrė klausydamosi, kaip madam Ratinjol kuo smulkesniai dėstė senajam mesjė Farivalui šiurpią vieno iš savo gimdymų istoriją. Su laiku Edna išmoko ramiai priimti panašius atvirumo proveržius, tačiau taip ir neįstengė nusišluoti raudonio. Tad jai pasirodžius Roberui ne kartą tekdavo liautis porinti smagią istoriją, skirtą ištekėjusių moterų draugijai užimti.

Pensione iš rankų į rankas keliavo viena knyga. Kai atėjo Ednos eilė ją skaityti, turinys jauną moterį tiesiog apstulbino. Jai kilo noras skaityti slapta, vienuoje, nors visi kiti nedarė nieko panašaus. Išgirdusi artėjančius žingsnius, Edna pajusdavo poreikį slėpti knygą. O likusieji pensiono gyventojai prie stalo atvirai aptarinėdavo, ką perskaitę. Tad galiausiai ponja Ponteljė paliovė stebėtis ir priėjo prie išvados, kad gluminančių dalykų šioje draugijoje niekada nestigs.

Sudomino? Pirkite knygą
PABUDIMAS
bene geriausia kaina **ČIA**

*P*irmą kartą išleistas 1899 m., „Pabudimas“ šokiravo amžininkus atviru požiūriu į moters santuokinę neištikimybę. Skaitytojus apstulbino drąsus Kate Chopin sukurtas moters, įviliotos į slegiančios santuokos spąstus, bet ieškančios ir atrandančios aistringą kūnišką meilę anapus šeimos, portretas.

Romano veiksmas vyksta XIX a. pab., jo centre – Edna Ponteljė ir jos žūtibūtinės pastangos suderinti savo vis netradiciškesnį požiūrį į moteriškumą ir motinystę su pietinių valstijų socialinėmis nuostatomis. Nors moters santuokinė neištikimybė nebėra tokia šokiruojanti tema kaip kadaise, nedaug romanų taip giliai prasiskverbia į moters, išitraukusios į uždraustus santykius, psichologiją, kaip „Pabudimas“, K. Chopin pasitelkus supratimą, meniškumą ir atvirumą.

„*Pabudimas*“ praskynė kelią tokiems literatūros grandams kaip Williamas Faulkneris ir Ernestas Hemingway’us, taip pat turi sąsajų su amžininkų – Edith Wharton ir Henry’io Jameso – darbais.

„Edną nuo mūsų skiria tik laikas, o visais kitais atžvilgiais ji kupina gyvasties. Kai atsiverčiu pirmą puslapį, ją vis dar graužia nusivylimo kartėlis, ji verda noru ką nors sudaužyti ir trokšta laužyti taisykles, kurios turi būti sulaužytos. Ji laukia, kada įbris į vandenį ir pabus.“

PULITZERIO PREMIJOS LAUREATĖ BARBARA KINGSOLVER

9 786090 309612

